ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Виноград Господњи

Година седамнаеста | Број 5 | Нови Сад | О Божићу 2021. | Бесплатан примерак

Мир Божји, Христос се роди!
Ваистину се роди!

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ
Лист православне Епархије бачке
Година седамнаеста, број 5
Нови Сад, о Божићу 2021.

Уредник
Презвитер др Милан Бандобрански

Чланови уредништва
Протојереј-ставрофор Миловaн Миодраговић
Протојереј Владан Симић
Протојереј Жељко Латиновић
Протонамесник Милорад Мировић
Протонамесник Игор Игњатов
Презвитер Лео Малешевић
Др Данило Михајловић

Лектор и коректор
Јелица Недић

Техничка обрада
Татјана Срдић

Фотографије
Предње корице: *Рођење Господа Исуса Христа* (Филип Поповић)
Стр. 4: Фотоархива Издавачког предузећа Платонеум д.о.о.
Стр. 21 и 22: Ризница Епархије бачке

Штампа
Принт студио ИН, Нови Сад, 2021.

Тираж 12.000 примерака

Уредништво
21000 Нови Сад
Змај Јовина 4
vinogradgospodnji.epbacka@gmail.com
www.eparhijabacka.info

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад
271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник презвитер др Милан Бандобрански. – Год. 1, бр. 1 (1976) – год. 25 бр. 82 (2000); Год. 1, бр. 1 (2001) – Нови Сад : Епархија бачка, 1976–2000; 2007–. – 29 цм
Лист *Виноград Господњи* излази пет пута годишње.
ISSN 0353-1783
COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА 3
ОСМИ ДАН 7
Катихета Марко Радаковић: Рођење Христово – неисцрпна радост и новост која траје 7
РАЗГОВОР 9
Петар Ђурђев: Осамдесет година од Погрома у Бачкој 9
ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ 12
Презвитер Вељко Васиљев: Чин Великог водоосвећења 12
БИБЛИЈСКИ ПОЈМОВНИК 14
Др Данило Михајловић: Свето Писмо и подвиг 14
ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ 16
Свети Максим Исповедник: О разним недоумицама 16
СТАРЕЧНИК 18
О ави Лоту 18
О ави Лонгину 18
ИЗ ЛЕТОПИСА 19
Презвитер Лео Малешевић: Светониколајевски храм у Кању 19
ПОВОДИ 21
Стеван Јурић: Тридесет пет година од упокојења епископа бачког Никанора (Иличића) 21
АКТУЕЛНОСТИ 23
УПОКОЈ, ГОСПОДЕ 30
Протојереј Дејан Станојев (1969 – 2021) 30
Протојереј-ставрофор Паја Алтеров (1950 – 2021) . 32
КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ ЕПИСКОПА БАЧКОГ 33
СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ 38
НА ТАЛАСУ ПРАВОСЛАВЉА 39

Божићна посланица

Српска Православна Црква
својој духовној деци
о Божићу 2021. године

ПОРФИРИЈЕ
по милости Божјој

православни Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски, са свим архијерејима Српске Православне Цркве – свештенству, монаштву и свим синовима и кћерима наше свете Цркве: благодат, милост и мир од Бога Оца, и Господа нашега Исуса Христа, и Духа Светога, уз радосни божићни поздрав:

Мир Божји – Христос се роди!

„Слава на висини Богу и на земљи мир, међу људима добра воља" (Лук. 2, 14).

Драга наша децо духовна,

Знамо да је рођење Витлејемског Богомладенца средиште историје света и да се на спасењу рода људског у Господу Исусу Христу заснива хришћански венац вредности. Рођење Богочовека надилази и само стварање света, јер је човек доласком Божје Светлости у свет, под сводовима скровите пећине крај Божјег града Јерусалима, обасјан могућношћу вечнога живота. У Светлости која је засветлела у тами и коју тама није обузела (Јов. 1, 5) процвале су хришћанска култура и цивилизација. Нови Адам заменио је старога како би Дух Свети кроз Њега обновио свеколику творевину. „Ко је у Христу, нова је твар", кличе апостол Павле, „Старо прође, гле, све ново постаде!" (II Кор. 5, 17). У том духу јеванђелист Јован нам благовести да је све постало кроз Логоса Божјег (Јов. 1, 1 – 3) Који је узео на Себе људску природу и тако обновио заједницу Бога и човека, учинивши да завет у њеном средишту постане вечан.

Љубав је, браћо и сестре, исконски покретач свих догађаја у историји спасења, а поготову у доласку Божића, малог Бога у свет, тако да ми лепоту и снагу данашњег Празника можемо само чистом љубављу доживети. Покренут љубављу, Бог је створио свет и човека. Он је, њоме вођен, сишао међу нас, учинивши да човечанско у своја недра прими божанско, као и да нетварно у себе привије пропадљиво. У свеколикој мудрости светих Отаца Цркве издваја се средишња нит о томе да је Син Божји постао један од нас како бисмо ми благодаћу постали оно што је Он. Љубав Божја учинила је да створени свет у Богочовеку Христу не буде надвладан ни разорен божанском силом, него да идући уским путем Господњег смирења буде исцељен и спасен. Зато је у данашњој празничној радости важно да схватимо да нас рађање Богочовека у скромној витлејемској пећини позива на праву љубав, прожету искреним осећајем братства међу људима. Одатле и празнична радост треба да буде храњена племенитошћу нашег хришћанског сведочанства, љубављу која је вођена старањем о другима, а не себичним илузијама заједништва које глобална култура, нарочито у ове празничне дане, користи у комерцијалне сврхе, не доносећи тиме прави мир и сушту радост. Прихватимо, дакле, једни другима пролазећи кроз смирење витлејем-

Божићна посланица

Рођење Христово, Краљева црква у манастиру Студеници

Заживи ли ово начело љубави у нама, ми ћемо у свету који дубоко вапи за љубављу зачети клицу спасења и однеговати је. Праве и вечне љубави нема без Христа Спаса у коме су се среле и вечно сјединиле Божја љубав према човеку и човекова љубав према Богу. Мисао светог Јустина Ћелијског да *једино љубав мирише на бесмртност, јер мирише на Бога* одјекује јеванђелском снагом. Она нас поучава могућности богопознања и вечног живота у љубави Христовој. Запоставимо ли у себи љубав Христову, падамо у трагичан безизлаз, а обнављамо ли је трудом и благодаћу, успињемо се ка пуноћи живота. У њој је извор духовне радости и источник непоколебиве моралне храбрости у тешким животним искушењима.

То је од давнина познато нашем народу, који у ове радосне дане оживљава обичај мирбожења. У породици и суседству, међу сродницима и на радном месту, свуда где се налазимо, измирење са Богом и ближњима прати исконски поздрав – Мир Божји, Христос се роди! Тиме се међу нама дивно пројављује библијско пророчанство великог Исаије: „Јер нам се роди дете, син нам се даде… и име ће му бити: дивни, саветник, Бог силни, отац вечни, кнез мирни” (Ис. 9, 6). Помолимо се зато у ове благословене дане Господу и Цару мира (Јевр. 7, 2) да угаси непријатељства међу народима, да спасе људе широм васељене и да нам свима буде милостив и човекољубив како бисмо се показали достојним предака по телу и духу, достојним благослова обећаног нам од древних пророка и датог нам у Богочовеку Христу.

ске пећине и осетимо да се Син Божји родио не би ли нам показао да смо потребни једни другима, Бог човеку и човек Богу, пријатељ пријатељу и род роду, свако свакоме, јер једни без других не можемо! Не оптерећујмо се питањем ко нам је све ближњи, него се уместо процене онога шта нама други чине запитајмо коме смо ми ближњи и шта за друге ми чинимо. Будимо, дакле, ближњи свакоме на кога смо упућени по мери љубави Христове.

Божићна посланица

И док се наши погледи у ове празничне дане молитвено срећу, у нашим срцима тиња осећај да нам радост није потпуна. Рођење Христа Спаса славимо у свету испуњеном страхом и немирима, атмосфером неразумевања, неповерења и нетрпељивости, све до искључивости проистекле из узнапредовале културе себичности и представљања индивидуализма; у суштини врхунских вредности глобалног потрошачког менталитета. Поред тога, у свету сталних промена, у којем се једино не одступа од страха за губитком животне сигурности, данашњем човеку као да суштински не помажу ни достигнућа у медицини, индустрији и технологији. Чини се да људско друштво у основи више није исто, јер научно-технички доприноси под утицајем информационих технологија теже да промене начин општења међу људима повећавајући њихову отуђеност и усамљеност. Довољно је осетити несигурност код лечења основних болести, па да страх добије крајњи егзистенцијални вид.

Све то говори о атмосфери коју је заиста пророчки описао наш нобеловац Иво Андрић рекавши да *стварна и највећа опасност није у опасностима које нам заиста прете него у страху који је у нама*. Богомладенац Христос изгони тај страх из нас, о чему сведочи Његов љубљени ученик Јован: „У љубави нема страха, него савршена љубав изгони страх напоље; јер је у страху мучење, а ко се боји, није се усавршио у љубави" (I Јов. 4, 18). А пре Апостола љубави, у Старом Завету записана је порука која обједињује многе друге: „Не бој се, јер сам ја са тобом; не плаши се, јер сам ја Бог твој; укрепићу те и помоћи ћу ти, и подупрећу те десницом правде своје" (Ис. 41, 10). Стога одговор на стање које нас данас тишти треба тражити у речима које је Господ Христос упутио ученицима пред Своје страдање: „У свету ћете имати жалост; али не бојте се, ја сам победио свет" (Јов. 16, 33). Радујмо се, стога, браћо и сестре, јер нам у Божићу долази Победник! Отклонимо сенку страха упркос тешкоћама и са чврстом вером у Бога прославимо рођење Богочовека, чије нас новозаветно име Емануил крепи моћним дословним значењем његовим – *са нама је Бог* (Ис. 7, 14).

У празничној радости Божићног дана, са нарочитом пастирском бригом и одговорношћу упућујемо очинске поздраве и молитве за наше сестре и браћу у отаџбини и расејању, где год да живе православни Срби, а посебно онима на Косову и Метохији, нашој духовној и националној колевци. Ми им поручујемо да знамо за њихова искушења која још увек трају, али да је њихова Мајка Црква све досад била уз њих и да ће увек бити. Данас смо духовно и молитвено са свима вама на свакоме месту вашега живљења. Сваки православни дом постаје мали Витлејем у којем нас прожима смисао бадњака и топлина сламе, у којем заједно певамо узвишену песму: „Рођење Твоје, Христе Боже наш, обасја свет светлошћу разума..."

Божић данас са изузетним поштовањем и захвалношћу честитамо свим лекарима и здравственим радницима, за које узносимо молитве Богомладенцу Христу! Молимо се и за болне да што пре оздраве и да зараза која је напала свет прође! Молимо се и да ми, православни хришћани, више не страхујемо за своје животе и да не устукнемо пред опасностима које собом носи болест изазвана ширењем вируса, него да имамо чврсто поверење у Бога, истинског Лекара душа и тела наших, као и да нас осећај страха, подстакнут препоручиваном „социјалном дистанцом", не омете у чињењу онога што је на корист наших ближњих и заједнице којој припадамо у сваком погледу: духовном, породичном, пословном...

За нас православне хришћане трајно важи поука: „Видео си лице брата свога, видео си Бога свога." Она је скована вековним испитивањем наше боголике природе, увек окренуте општењу са Богом, браћом и сестрама, и са свеколиком природом. Црква стога позива да се за време трајања пандемије сви придржавају разумних мера и препорука влада и других надлежних институција у државама и областима у којима живи наш народ, али исто тако она подсећа све и свакога на избегавање искључивости и поштовање људске слободе као најузвишенијег и највреднијег Божјег дара данога човеку. Имајући на уму позив апостола Павла: „Стојте, дакле, чврсто

Божићна посланица

у слободи којом нас Христос ослободи, и не дајте се опет у јарам ропства ухватити" (Гал. 5, 1), останимо слободни, али ништа мање одговорни, чувајући и друге и себе.

Суочавајући се тако са глобалном претњом од вируса корона, најпре схватимо да је човек створен да у овоме свету делује као једини прави чинилац стабилности и опстанка. У зависности од употребе своје слободне воље може бити и једини ремети-лачки чинилац, једини прави вирус. Својом интервенцијом у људску природу и насиљем над творевином у целини, човек ремети величанствени склад свега што је Бог створио. У том смислу, вирус корона, као и сваки други вирус, само је одраз несагледиво дубљег проблема. Према томе он је, поред осталог, израз педагошке опомене човеку да се врати заповестима Божјим, јер када се од природе отима и када се не живи у сагласју са поретком који је Бог установио она престаје да бива нашим мирољубивим стаништем. Она дуго памти и трпи неправду, али пре или касније узвраћа ударцима. Природу, дакле, морамо поштовати, неговати и чувати као највреднији дар Божји.

Смисао Божића састоји се управо у томе да нам је Богомладенац Христос у догађају Свога чудесног рођења једном за свагда пружио могућност исцељења од нашег деловања налик вирусу и опет јединствену могућност исцељења нашег односа са Богом, творевином и људима. Будимо зато трезвени у вези са тим, ослушкујући шта нам у светлости Празника говоре стихови великог светитеља и црквеног песника Јована Дамаскина: „Небо и земља данас, као што је пророковано, нека се обрадују! Анђели и људи нека духовно светкују! Јер Бог се јави у телу онима који седе у мраку и сенци, родивши се од жене. Пећина и јасле Га прихватају, пастири чудо разглашавају, мудраци са Истока у Витлејем даре доносе, а ми, недостојним устима, угледајући се на анђеле, хвалу му одајмо: Слава на висини Богу, а на земљи мир!"

Срећан вам и Богом благословен овај дан у који нам се роди Спас и Избавитељ Христос Господ! Са овим жељама и молитвама Богомладенцу Христу Ми вам као целом саборном црквеном телу и опет као појединцима желимо свако истинско добро у Новој 2022. години.

Зато вас све поздрављамо радосним Божићним поздравом:

МИР БОЖЈИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

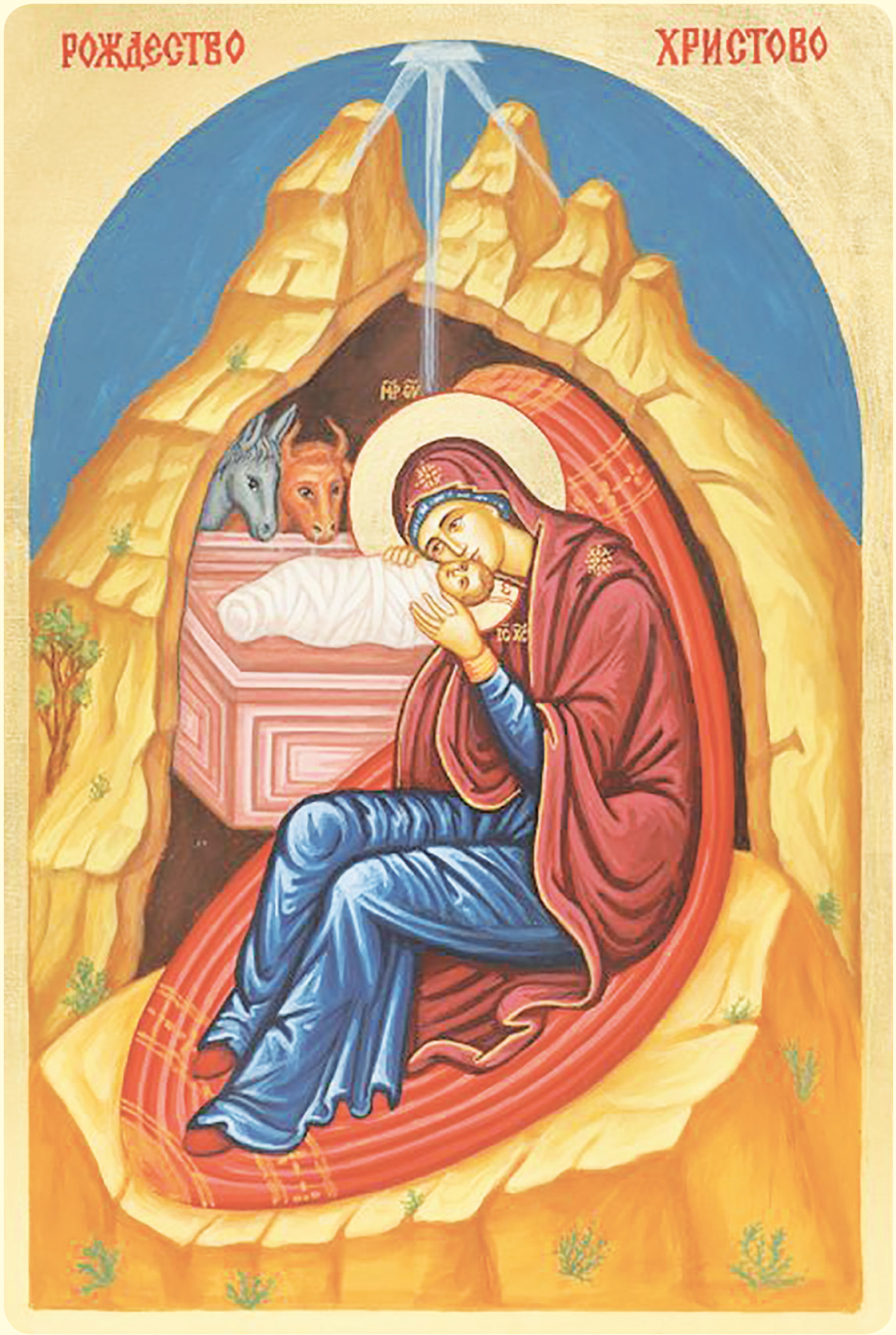
Дано у Патријаршији српској у Београду, о Божићу 2021. године.

Ваши молитвеници пред Богомладенцем Христом:

Архиепископ пећки,
Митрополит београдско-карловачки
и Патријарх српски ПОРФИРИЈЕ
са свим архијерејима
Српске Православне Цркве.

Осми дан

Катихета Марко Радаковић: РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО – НЕИСЦРПНА РАДОСТ И НОВОСТ КОЈА ТРАЈЕ

Рождество Христово

Црква је мудро устројила прослављање различитих празника током годишњег богослужбеног круга. Сви црквени празници – били они Господњи, Богородичини или светитељски – заједно чине једно величанствено свепразновање, једну непрекидну Литургију. Тако је и празник Христовог Рождества неодвојив од ове симфоније свеопштег празновања, радовања и благодарности. Може се рећи да је Рођење Христово својеврсни почетак *свега новог* (ср. Откр. 21, 5). Оно што је вековима и миленијумима раније предсказивано, пророковано и ишчекивано, остварило се у Христовом Рођењу и обасјало је васељену, на радост људи и свеколике творевине. Та радост се не смањује вековима нити ће нестати до свршетка времена.

„Небо и земља данас су сједињени, јер се Христос родио", пева Црква. Ово Рођење је почетак новог начина Божјег Откривења. Богопознање у Христовој Личности добија своју пуноћу. „Твојим Рођењем, Христе Боже наш, засија свету светлост богопознања", пева тропар празника.

Син Божји је „Себе понизио узевши обличје слуге, постао истоветан људима и изгледом се нађе као човек" (Филипљ. 2, 8). Телесно Рођење Сина Божјег у времену јесте пројава безграничне божанске љубави Свете Тројице.

Навикнути смо да скоро све око нас има свој почетак, трајање и крај. Али, у светој Литургији се тајанствено преплићу прошлост, садашњост и вечност. Бог је пришао људима

Осми дан

давно у историји, али благодат Божја чини да и данас заиста осетимо Његово присуство и кушамо плодове тада пројављеног Божјег човекољубља. Божја љубав надилази границе времена и простора, а Његово божанско старање, по обећању, не престаје до свршетка века (ср. Мат. 28, 20).

Нешто што је данас ново, у будућности постане старо, а свака овоземаљска радост неумитно се умањи и избледи. Само Христос је *исти јуче и данас и у векове* (Јевр. 13, 8), те и радовање Богодетету не јењава кроз векове. Када целивамо икону Рождества Христова, не целивамо је као запис туђе успомене но као изображење живог догађаја који се остварио управо због нас. На Божић се не поздрављамо речима: „Христос се давно родио!", но: „Христос се роди!", а тиме и сами бивамо весници те вечно благе и радосне вести. Његово Рођење је вечно жива новост, која је опевана песмом анђелâ: „Слава на висини Богу и на земљи мир." Ту новост ми прихватамо и потврђујемо речима: „Ваистину се роди!", а кроз живот је утврђујемо.

У црквеним песмама на богослужењима кличемо: „Дјева данас Превечнога рађа..." Сви учествујемо у догађају Христовог Рођења: од оних који су први крочили у витлејемску пећину – пастирâ и мудрацâ – до хришћана из последњих времена. У Литургији и кроз Литургију се свако празновање и свака радост умножавају и превазилазе све границе времена и простора. Радује се читава васељена и свака епоха, и то је сасвим могуће, јер је сабрана око Оног Који је из вечности ушао у време да би нас учинио вечнима; из наручја Очевог сишао је у творевину да би је Њему принео и учинио непропадљивом.

Празнујући Рождество Христово, нарочито прослављамо и ону која Га је родила – Пресвету Богородицу. Својим слободним пристанком на Божју вољу и пројављеном љубављу према Господу, према своме Сину, али и према целом људском роду, она је прва која је у целости испунила људско назначење, а то је обожење. Кроз њу, најављивану од пророкâ, испуњен је Божји Домострој спасења. Она је *нова Ева*, која је, уместо плода дрвета познања добра и зла, свима нама донела *Плод дрвета вечног живота*, Господа Исуса Христа. Тропар претпразништва Божића, поред осталог, пева: „Од Њега једући, живи ћемо бити и нећемо умрети као Адам. Христос се рађа да обнови пали људски лик."

Данас смо сведоци да су се многи православни хришћани удаљили од литургијског празновања Божића. Разумеју га као пуку успомену на давни догађај и празнују га само кроз обичајну традицију, чије значење су временом заборавили или променили. Богатство наших божићних обичаја углавном има извориште управо у богослужбеном етосу. Евхаристијско славље се преноси у наше домове. Многи, у незнању или немару, Божић виде као збирку фолклорних правила, чији смисао често не знају, а одлазак на Литургију своде на још један у низу обичајâ. Са жаљењем можемо приметити да је удаљавању од православног доживљаја празника допринело и усвајање страних обичаја који нису толико укорењени у хришћанству колико у идејама потрошачког друштва. Због тога не изненађује да таква „радост" не успева да постане она сверадост васељене. У савременом друштву често се превиђа да без захвалности нема ни радости, ни мира, ни напретка. А света Евхаристија је извориште сваке друге захвалности.

Празници нису понављање старог већ окретање ка вечно новом. То вечно ново дарује нам се у Христу, Духом Светим. Ми не живимо пасивно већ се трудимо да време користимо на најбољи могући начин, стремећи ка преумљењу, славећи Бога и служећи се Његовим даровима. Тако и божићно радовање укључује и наш однос ка ближњима и творевини. Ако је литургијски принос и телесни пост једино што смо Христу принели, онда нисмо бољи од оних који су приносили жртве, а нису милост (ср. Мат. 9, 13). Литургијски принос је срце наше вере, а цео наш живот јесте принос Богу. Тај принос Богу јесмо и ми сами. Стога се потрудимо да овог и сваког наредног Божића, попут мудрацâ са Истока, донесемо управо такве дарове Богодетету, испуњавајући речи: „Сами себе, једни друге и сав живот свој Христу Богу предајмо." Христос се роди!

Разговор

Петар Ђурђев: ОСАМДЕСЕТ ГОДИНА ОД ПОГРОМА У БАЧКОЈ

Поводом обележавања осамдесетогодишњице од Погрома у Бачкој, у овом броју „Винограда Господњег" објављујемо разговор са господином Петром Ђурђевим, директором Историјског архива Града Новог Сада, кога смо замолили да нас подсети на оно што се догодило у Бачкој тог леденог јануара 1942. године.

Обраћање г. Петра Ђурђева на отварању изложбе о страдању православног свештенства током Погрома у Бачкој

Ове године обележава се осамдесетогодишњица од стравичног злочина над недужним цивилним становништвом у Бачкој, извршеног у јануару 1942. године. Можете ли нам, у кратким цртама, предочити основне историјске чињенице у вези са немилим догађајима те 1942. године у Бачкој?

Злочин извршен током Погрома (Рације) у јануару 1942. године представља континуитет политике мађарског окупатора према српском народу. Таква политика је установљена већ приликом запоседања Бачке у априлу 1941. године. Као што добро знамо, 13. априла 1941. године у Сиригу је извршен прави покољ, тојест први масовни злочин против цивилног, неборачког становништва у читавој тадашњој Југославији. Током заузимања Бачке, Хортијева војска је погубила преко четири хиљаде невиних цивила. Под лажним оправдањем о подизању устанка и сукоба са слабо наоружаним партизанским одредом (свега седамнаест пушака и двадесет бомби), на Пустајићевом салашу у околини Жабља начелник Генералштаба мађарске војске је 4. јануара 1942. године покренуо раније предвиђен оперативни план за такозвано умиривање Шајкашке. Током Погрома окупатор је користио све расположиве војне и полицијске снаге, као и органе цивилних власти. Свега неколико недеља раније, 16. децембра 1941. године, мађарски парламент је, противно међународном праву, изгласао Закон о поновном прикључењу освојених јужних територија мађарској круни, што значи да је читава Бачка постала саставни део Мађарске. Следствено, употреба мађарске војне силе током Погрома у Бачкој била је апсолутно нелегална.

Свој крвави пир мађарске јединице су спровеле у следећим местима: Жабаљ, Чуруг, Госпођинци, Шајкаш, Лок, Мошорин, Вилово, Гардиновци, Тител, Нови Сад, Србобран и Стари Бечеј. Метод извођења злочина током Погрома у Бачкој био је исти у свим наведеним местима. Насеља би била блокирана, а мешовите патроле, састављене од грађана, мађарске полиције и војске, приводиле су људе према већ унапред припремљеним списковима. Често су ове патроле и без легитимисања и провере убијале читаве породице,

Разговор

да би потом уследила општа пљачка. Они који су били приведени вођени су пред формиране одборе чији чланови су одлучивали о томе ко ће бити погубљен, а ко не. Готово сви виђенији Срби и Јевреји су страдали јер су имали снажан углед код локалног становништва. У покољу су учествовали и наоружани мештани којима је обећано да ће добити српске и јеврејске куће и имања.

Овај детаљно испланиран злочин над цивилима у Бачкој још увек се у званичној историографији и литератури назива *рацијом*. Међутим, колико такав појам одговара реалним чињеницама које су се збиле тог леденог јануара 1942. године широм Бачке?

Ми сви добро знамо шта значи појам *рација*. Међутим, ова војно-полицијска акција није била проста потера, претресање местâ и тражење сумњивих особа већ масовно убијање, прави покољ недужних жена, деце, одраслих мушкараца и старих људи, са циљем измене етничке структуре и додворавања нацистичкој, антисемитској политици. Масовно убијање током Погрома у Бачкој, које су планирали највиши политички и војни кругови Мађарске, имало је посредну везу и са стањем на светским ратиштима, где су снаге силâ Осовине биле у великој офанзиви, са знатним изгледима да коначно тријумфују. Видећи себе међу победницима у рату, ови кругови су веровали да никоме неће морати да полажу рачуне за почињене злочине. Може се слободно рећи да су православни Срби са својим суседима Јеврејима доживели „Вартоломејску ноћ", која је трајала од 4. до 30. јануара 1942. године. Због свега тога овај масовни злочин против цивилног становништва слободно можемо назвати Погромом, а не Рацијом, како је, нажалост, заживело у стручној и широј јавности.

Међу пострадалима у Погрому у Бачкој 1942. године било је и много православних свештеника. Каква сазнања постоје о страдању православнога свештенства током овог злочина?

Када су почела масовна погубљења, међу првима који су пострадали били су православни свештеници и ученици Богословије. Локални органи мађарске власти често су наводили лажне оптужбе да су вође отпора према мађарској власти били православни свештеници. Зато није случајно што су за време Погрома у Бачкој пострадали: жабаљски пароси Милош Катић, Чедомир Еремић и Георгије Живанов; чурушки пароси Бранко Вакањац и Павле Костић; протојерej Анђелко Грбић, парох из Ђурђева, са супругом Олгом; протонамесник Георгије Парабућки из Тителa; протојерej Светозар Влашкалић из Мошорина; презвитер Јован Вислaвски из Госпођинаца. Приликом извођења ове бруталне акције животе су изгубили и калуђер Војин Љубичић, као и ученици Богословије Душан Влашкалић и Стеван Масловарин. Исто је поновљено у Новом Саду, где су у тродневном масакру животе изгубили протојерej Миливој Поповић, члан Црквеног суда Епархије бачке, протојерej Владислав Јанкулов, архијерејски намесник, протојерej Стеван Иванчевић, презвитер Вељко Зуцајић, професор Богословије у Сремским Карловцима, и ђакон Александар Ердељан, сабрат Саборног храма у Новом Саду.

За знатан број свештеника сачувана су сведочанства и записи о њиховој мученичкој смрти. Гледајући ужасе кроз које су прошли, њихов подвиг страдања свакако можемо упоредити са страдањем хришћана током владавине безбожних римских царева.

Колико је важно неговање културе сећања на овакве и друге сличне догађаје и како на правилан начин овакве догађаје можемо сачувати од заборава?

Као што знамо, о Погрому ништа није могло да се чује у званичним круговима од 1945. до 1967. године. Политика власти после 1967. године у вези са овим злочином је била да се побијени у јануарском Погрому 1942. уброје у остале жртве фашизма у народно-ослободилачкој борби, што је, наравно, довело до искривљења праве слике о овим страшним догађајима. Наиме, постра-

Разговор

Помен невино пострадалим жртвама Погрома у Новом Саду, 22. јануар 2021.

дали у поменутом злочину су били припадници цивилног, неборачког становништва, чија је једина кривица била то што су рођени као православни Срби или пак као Јевреји. Током Погрома у Бачкој страдали су и припадници других народа, али су највише били погођени Срби и Јевреји. Тек од 1991. године спомен на овај догађај добија образац званичног обележавања у којем учествују Српска Православна Црква, Јеврејска општина у Новом Саду и Град Нови Сад. Да тог редовног годишњег обележавања нема, питање је да ли би се данас општа јавност уопште сећала страшног Погрома. Узгред буди речено, тужно је што простор испред споменика *Породица* (рад вајара Јована Солдатовића) на Кеју жртава Рације током лета постаје место забаве, место где млади људи, забављајући се уз музику и песму, проводе летње дане. То најбоље показује колико је колективно памћење страшних јануарских дана из 1942. године, нажалост, још увек на изузетно ниском нивоу. Из тог разлога историчари и остали друштвени делатници имају обавезу да сведоче о Погрому и да га истражују, упућујући притом читавом човечанству поруку да овакав злочин никада и нигде не би смео да се понови.

Разговарао презвитер др Милан Бандобрански

Оче, да те питам

Презвитер Вељко Васиљев: ЧИН ВЕЛИКОГ ВОДООСВЕЋЕЊА

Једна од основних богослужбених особености празника Богојављења Господњег јесте чин Великог водоосвећења. Како бисмо верном народу приближили значај овог свештеног обреда у животу Цркве, поставили смо следеће питање презвитеру Вељку Васиљеву:

У чему се огледа смисао чина Великог водоосвећења, који се савршава на празник Богојављења Господњег?

„Велики си, Господе, и чудесна су дела Твоја и ниједна реч (људска) није довољна да опева чудеса Твоја.” Сваком хришћанину који на празник Богојављења присуствује чину Великог водоосвећења, ове језгровите, истините речи молитве сигурно остају дубоко урезане у сећању. На тај дан празнујемо свештено Крштење Христово и Откривење Пресвете Тројице – уистину Богојављење. Тога ради, Црква пева у овај дан: „Данас се освећује природа водâ и раздваја се Јордан и своје токове зауставља, гледајући Господа Који се крштава.”

Помињући воду и промишљајући о њеном значају за живот на земљи, свакако да, као хришћани, имамо на уму најпре стварање света, односно један од првих стихова Књиге постања, где је посведочено како се *Дух Божји дизаше над водом* (1, 2). У величанственој похвали творевине у 103. псалму, читамо о водама којима је Створитељ „поставио границу коју неће прећи нити ће се вратити да поплаве земљу”, као и о њиховом значају и улози за цео свет: „Напајају све звери пољске; очекују је јелени за жеђ своју; птице небеске крај њих се настањују.” Све то се дешава благословом и премудрим Промислом Божјим, што потврђују речи: „Напајаш горе са висина Својих, наситиће се земља од плодова дела Твојих.”

Стога нимало не изненађује чињеница да нас у ове свештене и благословене празничне дане, како у редовном богослужбеном поретку тако и у самом чину Великог водоосвећења, Црква подсећа на догађај стварања света. У навечерје овог свештеног празника, на Литургији светог Василија Великог слушамо свештену повест о стварању света из прве главе Књиге постања. Поред тога, у молитви водоосвећења на Богојављење величамо Бога Који је „утврдио земљу на водама, оградио море песком”, али нас ова молитва подсећа и на друга чудесна дела Божја засведочена у Старом Завету, а која су се догодила посредством воде: „Ти си Бог наш, Који си водом потопио грех у време Ноја; Ти си Бог наш, Који си преко Мојсија морем ослободио народ јеврејски од робовања фараону; Ти си Бог наш, Који си расекао камен у пустињи, те потече вода, и набујаше потоци, и Ти напоји жедан народ Твој; Ти си Бог наш, Који си преко пророка Илије водом и огњем одвратио Израиљ од обмане Ваалове.” Молитва водоосвећења нас подсећа и на *спасоносни Домострој о нама*, тојест на Оваплоћење Христово и крштење у Јордану, када је „Безгрешни Господ, осветивши природу воде, пропутио нама пут за поновно рођење водом и Духом”.

Стари Завет, дакле, започиње стварањем света, када се Дух Божји дизаше над водама, а Нови Завет пак освећивањем тих вода кроз крштење Господа Исуса Христа у њима. Обједињујући старозаветну и новозаветну пројаву Божје милости, на празник Богојављења празнујемо свеопшту пројаву Божје милости над свеколиком творевином и све освећујемо. Наиме, свештеним чином Великог водоосвећења освећује се вода, а кроз освећену воду и свеколика творевина на челу са човеком, који бива освећен кроз пијење и помазивање њоме. Потврду ове истине проналазимо у речима поменуте молитве водоосвећења: „Да би свима који је захватају и пију била на очишћење душе и тела, на исцељење од страсти, на освећење домова и на сваку благопогодну корист.”

Познато је да је у првим вековима било одређено свега неколико дана када су катихумени примани у крило Цркве светом Тајном крштења. Они су морали претходно да прођу

Оче, да те питам

одређену припрему како би били крштени. Један од данâ за крштавање био је и празник Богојављења Господњег, празник када је и Сâм Господ Исус Христос био крштен у реци Јордану од светога Јована, Пророка, Претече и Крститеља. Предање Цркве од најранијих времена сведочи да су се хришћани према води увек односили са великим поштовањем, сматрајући је целебном и носећи својим домовима воду освећену за крштавање катихуменâ.

Епископ бачки др Иринеј освећује воду о Богојављењу 2021. године

Сматра се да је управо из овог разлога антиохијски патријарх Петар Гнафеј у петом веку увео праксу да се вода освећује два пута, дан за даном – уочи Богојављења, на Крстовдан, на крају свете Литургије, зарад верних који су желели да освећену воду захвате и понесу својим домовима, а на Богојављење, између јутрења и Литургије, зарад крштавања катихуменâ. Временом, пракса крштавања одраслих све више је уступала место крштавању деце у било који дан, али је ипак остала пракса да се вода освећује како у навечерје празника тако и на сâм празник Богојављења, с тим да у већини храмова овај чин бива служен на крају Литургије. Водоосвећење у навечерје празника врши се у храму, док се на сâм дан празника врши у портама храмова или на рекама, језерима и другим изворима воде, уз одговарајућу литију од храма, што нас подсећа да се кроз освећење воде освећује и сва природа.

Због повезаности овога празника са некадашњом црквеном праксом крштавања катихуменâ на Богојављење, али и ради подсећања свих нас на наше духовно рођење и просвећење кроз свету Тајну крштења, овај празник се назива *празником светлости* и *празником просвећења*. Стога управо ове теме преовладавају како у молитви водоосвећења – у којој се Истинити Бог назива *Светлост од Светлости*, Који је *дошао у свет да га просвети* – тако и у химнографији празника. Прва хвалитна стихира на јутрењу Богојављења казује: „Светлост од Светлости засија свету, Христос Бог наш, Јављени Бог; Њему се, народи, поклонимо!”

Духовно значење овога чина на сликовит начин је описао блаженопочивши старац Емилијан Симонопетритски у једној од својих беседа на празник Богојављења Господњег, која, поред осталог, садржи и актуелну поуку за све нас и можда најконкретнији одговор на постављено питање, где истиче следеће: „Зар Господ не долази можда и до вода наших сопствених грехова да загрми и тиме нас потресом застраши да би, као што се повратише уназад воде јорданске, устукнули и наши греси и наше погрешке, безакоња, помисли и наше страсти? Воде, по којима Господ долази да хода, зар то нису наше лепе и духовне мисли? Зар не долази да их освешта? Зар наше борбе, наша бдења, нису многе воде? Зар то нису сва она пројављивања и узлети наше душе ка Господу? (...) Господ долази и то да освешта. Шта год нас преплављује као воде, Он то освећује. Чини га Својим и испуњава га Својим присуством.”

Библијски појмовник

Др Данило Михајловић: СВЕТО ПИСМО И ПОДВИГ

„Старац Памво није знао нити да чита нити да пише, па је дошао к једном монаху да га научи један псалам. Када је чуо први стих 83. псалма, где се каже: *Рекох: Сачуваћу путеве моје да не грешим језиком својим*, Памво не хтеде да чује следећи стих, рекавши да ће имати много труда и око тог првог стиха док га не спроведе у дело. И после неколико година, неки човек упита Памва да ли је научио онај стих псалма, а старац рече: *Заиста, прошло је деветнаест година и тешко сам успео да живим по оном што нам поручује први стих тог псалма*" (Сократ Схоластик, *Историја Цркве*, 145).

Приликом настајања првих организованих аскетских заједница у пустињама, Свето Писмо је имало изузетно важну улогу у животу монахâ. Јасна сведочанства о томе проналазимо у раним *Патерицима* и *Житијима светих*. Свето Писмо је било темељ и извор подвижничког опита Отаца пустиње. Слушајући светописамска читања на богослужењима дневног круга, присуствујући заједничким читањима и тумачењу библијских књига, монаси су преиспитивали свој однос према свештеним повестима, покушавајући да својим животом досегну „меру раста пуноће Христове" (Еф. 4, 13). Специфичност односа према Светом Писму и посебност његовог разумевања у монашким заједницама огледала се, пре свега, у инсистирању подвижникâ на практичној примени свега онога што је у Светом Писму прочитано. Слушајући и читајући библијске речи, подвижници су их усвајали у потпуности, схватајући да на тај начин и они сâми постају удеоници тајне спасења.

Оци пустиње су сматрали да је искуство подвига неопходно да би се Свето Писмо правилно разумело. Подвиг, који се огледао у посту, рукодељу, расуђивању и смиреноумљу, омогућавао је подвижницима дубље понирање у тајне Светог Писма. Узимајући на себе велике подвиге, монаси су сагледавали сопствене слабости и ограничења људске природе. Са друге стране, на страницама Светог Писма су откривали начине за превазилажење тих слабости, пре свега кроз пример Самога Господа Исуса Христа. Читање Светог Писма обликовало је њихово аскетско искуство, а аскеза је доприносила сагледавању значења текста из другачијег угла. Спроводећи у конкретна дела оно што су прочитали у Јеванђељима, подвижници су сопственим поступцима исписивали речи Библије на страницама својих живота, оприсутњавајући тиме Христа у свом лику.

Созерцање (духовно сагледавање) речи Светог Писма од стране Отаца пустиње је нарочито важно за разумевање односа између аскезе и Светог Писма. Слушајући речи Светог Писма током богослужења, као и од старијих подвижника, али и кроз самостално читање Светога Писма, аскете су те речи касније утврђивале кроз њихово понављање наизуст, које је бивало групно или индивидуално. Учење речи Светог Писма напамет омогућавало је подвижницима да имају сталан приступ Библији и да је могу користити и током вршења свакодневних послушања, приликом којих нису могли читати.

Понављање речи Светог Писма био је први корак ка дубљем разумевању онога што је прочитано и ка упознавању пута који се у њему проповеда. Међутим, то понављање није било тек обично рецитовање у данашњем смислу него је имало једну много дубљу димензију и представљало је саставни део аскезе египатских подвижника. Постоје многобројна сведочанства о томе да су подвижници не само пуко рецитовали библијске речи него да су понирали у њихов смисао и да су често један стих понављали много пута. Подвижник Амоје наводи: „Посетимо ава Витим и ја аву Ахила и чујемо га како изучава речи: *Не бој се, Јакове, да сиђеш у Египат* (I Мојс. 46, 3); и много времена је провео изучавајући их."

Аскетски однос према Светом Писму од стране монахâ приметан је већ у самом начину на који су умножавани светописамски текстови у манастирским преписивачким радионицама. За хришћанске аскете препи-

Библијски појмовник

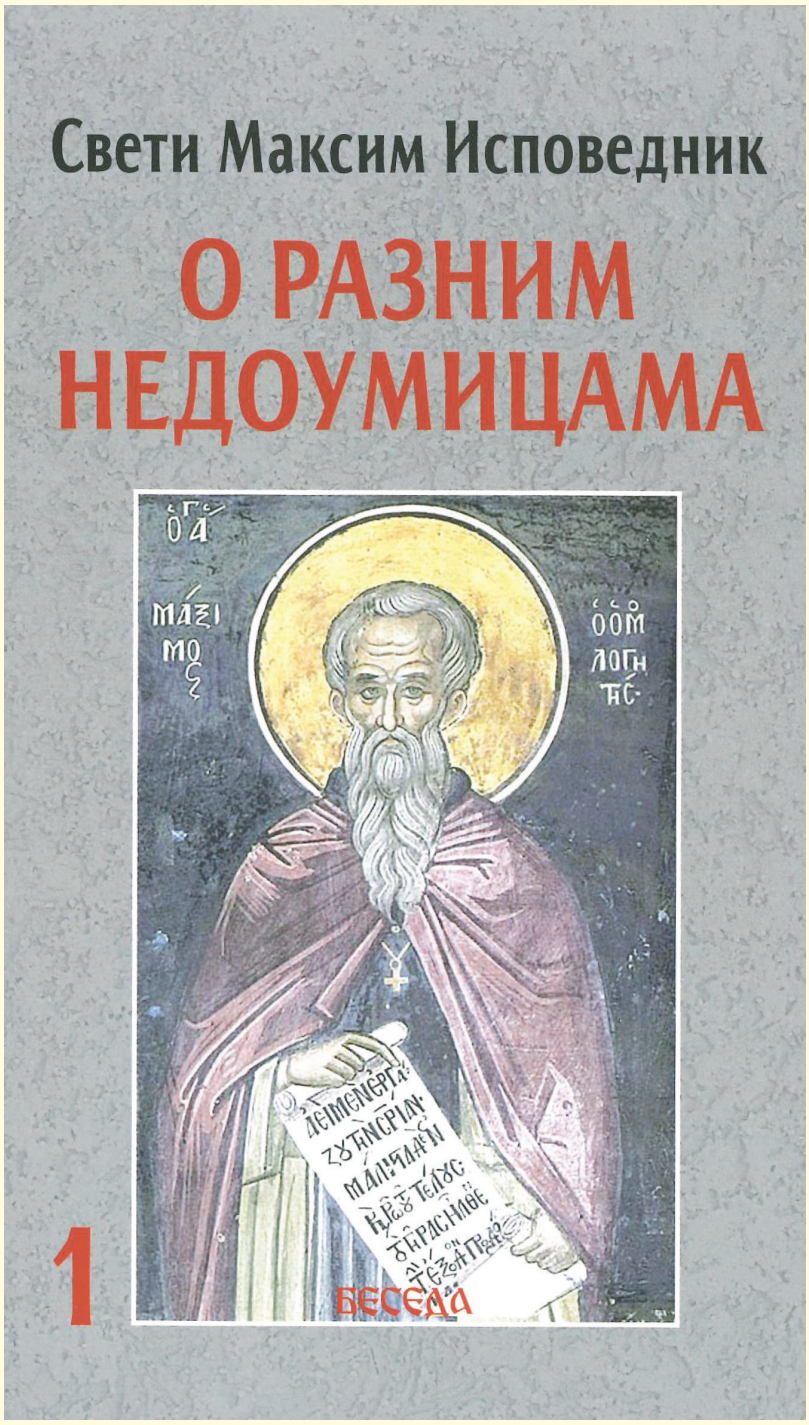
сивање књига није било само рутинско умножавање списâ. Оно је имало и улогу духовне вежбе: преписујући текст, – поготову када је реч о тексту Светог Писма, – подвижник га је читао, рецитовао (наглас изговарао), преписивао, а потом и усвајао у својој аскетској пракси. Сврха преписивања светописамског текста била је долазак у додир са речју Божјом, што је водило ка личном духовном напретку који се огледао у испуњавању тих речи у аскетском животу.

Разумевањем односа између Светог Писма и подвига код Отаца пустиње стиче се велика духовна корист. Већ сама чињеница да су велики подвижници свој подвиг започињали читањем Светог Писма и, потом, своју подвижничку праксу обликовали уз помоћ онога што су прочитали у свештеном тексту, указује и нама данас да читање Светог Писма представља не само један део аскезе него управо њен извор и темељ. Свето Писмо, као писани извор Откривења Самога Бога, сагледавано кроз призму Светог Предања, јесте уједно и извор подвижничког искуства Цркве. Подвиг, разумеван, пре свега, као кретање, односно уздизање ка Ономе Који нам се открива у Светом Писму, баштини управо тај откривењски карактер, будући да извире из писаног Откривења (Светог Писма). Приказан на страницама Светог Писма, Господ Исус Христос постаје осведочен и откривен сада и у ликовима светих који подвигом засијаше.

Из светоотачке ризнице

Свети Максим Исповедник: О РАЗНИМ НЕДОУМИЦАМА

Тумачење речи истога слова, где се каже: „Обнављају се природе, а Бог постаје човек.”

Бог постаје Човек да би спасао изгубљеног човека – пошто је са Собом сјединио природне расцепе свеколике природе и показао свеопште логосе појединачних ствари, у складу са којима треба да се одигра обједињење раздељених супротности – и да би испунио велики наум Бога и Оца, у Себи возглављујући све што је на небу и што је на земљи (ср. Еф. 1, 10), јер је у Њему све и саздано.

Наравно, тиме што је свеопште сједињење свега постојећег са Собом започео од наше подељености, Он постаје савршени Човек, од нас и ради нас и саобразно нама, имајући без изузетка све што је наше, осим греха, а немајући за то никакву неопходност брачног односа. Но, чини ми се да би Бог, вероватно, показао и други начин увећања бројности људи, само да је први човек испунио заповест и да, злоупотребом својих природних могућности, није себе унизио до равни животиње, односно да је искључио различитост и поделу природе на мушко и женско, јер му та подела, као што сам рекао, није била неопходна да би био човек, пошто и без ње он може да буде човек. Није, дакле, нужно да они (полови, односно мушко и женско) вечно постоје. Јер, „у Христу Исусу”, каже божанствени Апостол, „нема више мушког ни женског” (Гал. 3, 28). А затим, осветивши нашу васељену Својим човекоподобним живљењем, Он после смрти несметано ступа у рај, као што је нелажно обећао (покајаном) разбојнику, рекавши: „Данас ћеш бити са Мном у рају” (Лук. 23, 43).

А пошто се, по Њему, наша васељена не разликује од раја, Он се изнова појавио на земљи, обедујући са Својим ученицима после Васкрсења из мртвих, показујући тиме да је земља по себи једна и недељива и да логос свога постојања чува слободним од различитости (између раја и света) на основу поделе.

Из светоотачке ризнице

А затим је, Својим Вазнесењем на небо, објединио небо и земљу и, одлазећи на небо заједно са земаљским телом које је исте природе и исте суштине са нашим (телом), посредством свеопштег логоса саобразног чулној природи, показао да је она једна и Собом је уклонио способност поделе која ју је раздељивала. А затим је, поред свега овога, објединио и чулно опазиве и умно појмљиве ствари, прошавши душом и телом, односно нашом савршеном природом, кроза све божанске и умне чинове (анђелâ) који су на небесима, и показујући Самим Собом да се целокупна творевина, саобразно свом најначалнијем и најопштијем логосу, спаја у недељиво и узајамно непротивно „једно".

И на концу, после свега овога, Он по човештву ступа пред Самога Бога, односно као Човек се, као што је писано, ради нас појављује пред Лицем Бога и Оца (ср. Јевр. 9, 24), Он Који, као Логос, никада није могао да се одвоји од Оца, а као Човек, непреступном послушношћу, извршио је делатно и истинито све што је Сâм Бог унапред одредио да се има збити, и испунио сваки наум Бога и Оца о нама који смо себе учинили бескорисним, злоупотребљавајући силу која нам је у самом почетку за ту сврху по природи дарована; и најпре нас је у Себи Самоме сјединио са нама самима, укинувши поделу на мушко и на женско и уместо мушкарца и жене међу којима је нарочито присутно начело поделе, превасходно и устину показао нас је само као људе, који су у целости уобличени по Њему (по Његовом подобију) и на себи носе Његов потпуни и непотамнели образ, којега се ни на који начин не дотиче ниједан од знакова пропадљивости. А са нама и ради нас, целокупну творевину објединио је посредством оних који су у средини (људи), као Својих удова, сабравши око Себе супротстављене крајности и нераскидиво их повезавши једне са другима, објединио је рај и свет, небо и земљу, чулно опазиве и умно појмљиве ствари, јер поседује наше тело, и чуло, и душу, и ум, посредством којих је, као појединачних делова, усвојио сваку њима сродну супротност и, поменутим начином, бодолично је све у Себи објединио и тиме показао да је свеколика творевина једна, односно да, попут некаквог другог човека, бива довршена кроз међусобну усклађеност својих делова, те целовитошћу свога постојања стреми ка самој себи, у складу са једним и простим и неодредивим смислом свога настанка из небића, по којем целокупна творевина може примити један исти и потпуно нераздвојни логос, јер је код ње старије да „није постојала" него да „јесте".

Свети Максим Исповедник, *О разним недоумицама*, Беседа, Нови Сад 2017, стр. 296 – 305.

Старечник

О ави Лоту

1. Причао је неко о томе како је један брат, који беше допао греха, дошавши да посети аву Лота стално био узнемирен, те је улазио и излазио, не могавши да седне. А ава Лот му вели:

– Шта је са тобом, брате?

А он рече:

– Учинио сам велики грех и не могу да га исповедим оцима.

Старац вели:

– Исповеди га мени и ја ћу га носити.

– Овај му рече:

– Пао сам у блуд, а да бих то остварио учинио сам жртву.

А старац му вели:

– Буди храбар, јер постоји покајање. Пођи, седи у пећину и једи сваки други дан, а ја ћу понети пола твога греха.

Пошто се навршише три недеље, старац се увери да је Бог прихватио покајање монахово. И он остане као послушник код старца све до његове смрти.

О ави Лонгину

1. Упита једном ава Лонгин аву Лукија о три помисли, говорећи:

– Желим да странствујем.

Старац му вели:

– Ако не уздржиш свој језик, куд год да пођеш, ниси странац. Уздржи, дакле, свој језик па ћеш и овде бити странац.

Опет му рече:

– Желим да постим.

Старац одговори:

– Рекао је пророк Исаија: „Да савија главу своју као сита и да стере пода се кострет и пепео. То ли ћеш звати пост?" Боље се уздржи од лукавих помисли.

Рече му по трећи пут:

– Желим да побегнем од људи.

Старац одговори:

– Ако најпре не стекнеш врлину живећи међу људима, ни живећи сâм нећеш моћи да је стекнеш.

2. Рекао је ава Лонгин:

– Ако некада чиниш злодело, реци: „И злодело чини и умри"; а ако ми затражиш да једеш у невреме, нећу ти понудити ни свакодневну храну.

3. Нека жена која је имала болест на дојци, такозвани рак, када је чула за аву Лонгина, затражи да га сусретне. А он је живео девет стадија западно од Александрије. Када га жена потражи, догоди се да је тај блажени сакупљао дрва покрај мора. И како га срете, она га упита:

– Аво, где живи ава Лонгин, слуга Божји?

Није знала да он то беше. А он вели:

– Шта желиш од тога преваранта? Не иди к њему, јер је преварант. А шта је са тобом?

И жена му показа своју болест. А он закрсти болесно место и отпусти је говорећи:

– Пођи, а Бог ће те излечити. Лонгин ти не може ништа помоћи.

Жена пође, верујући његовим речима, и сместа се излечи. А касније, причајући некима о овом догађају и описујући старчев изглед, сазнаде да је то био ава Лонгин.

4. Другом приликом му неки доведоше једног ђавоиманог. А он им рече:

– Ја вам не могу ништа помоћи, боље пођите ави Зенону.

Потом ава Зенон поче да насрће на демона, истерујући га. А демон поче да виче:

– Мислиш ли сада, аво Зеноне, да због тебе излазим? Ево, ава Лонгин се тамо моли против мене; излазим плашећи се његових молитви, а теби не бих давао одговора.

Старечник, Беседа, Нови Сад 2020, стр. 215 – 217.

Из летописа

Презвитер Лео Малешевић: СВЕТОНИКОЛАЈЕВСКИ ХРАМ У КАЋУ

Кађ је једно од најстаријих села у новосадској општини. Постоје одређени материјални трагови да је територија данашњег Кађа била насељена од најранијих времена. Иако први писани помен Кађа датира из 1276. године, где се о њему говори као о племићком поседу, не смемо занемарити чињеницу да је он у више наврата током ратова уништаван и да су преко ове територије пролазиле многе освајачке војске.

Велелепни храм у Кађу посвећен је празнику Преноса моштију светог Николаја Мирликијског. У градњи овога храма – која је почела у лето 1841, а завршена у лето 1844. године – учествовало је тадашњих 2.564 житеља Кађа. На месту данашњега храма и раније је постојао свети храм, који је због своје трошности и дотрајалости замењен данашњим, знатно већим и монументалнијим, сагрђеним од средстава тадашњих житеља Кађа. Током овог неимарског подухвата, о духовним и материјалним добрима у Кађу бринули су свештеници Јаков Ракић (1775 – 1849) и Гаврило Пешић (1804 – 1873).

Свети храм је грађен као једнобродна грађевина са класицистичком фасадом и једним редом прозорâ, полукружном олтарском апсидом на истоку и засвођеним хором са зиданом парапетном оградом на западу, са високим торњем на којем је постављен сат. Звоник је украшен лименом капом у црвеној боји, а у њему су постављена четири звона. Из записа који је 1866. године оставио парох Василије Вуковић (1835 – 1911) види се да је храм освећен на празник светог пророка Илије 1844. године. Грађевинске радове изводили су Франц Шмауз, зидар из Великог Бечкерека, и тесар Јоан Мукер.

Богослужења у новоизграђеном храму вршена су до 27. марта 1849. године, када је мађарска војска заузела како Нови Сад и Петроварадин тако и Кађ, а народ је, заједно са свештеницима, морао да напусти домове како би сачувао животе. Неколико дана после тога,

Светониколајевски храм у Кађу

Из летописа

храм и скоро све куће у Кању су запаљени и опљачкани. После потписивања примирја и повратка народа на своја спаљена огњишта, приступљено је обнови храма. За његову обнову највећи прилог, у износу од шест хиљада форинти сребра, дао је цар Франц Јозеф. Овај прилог су добијали храмови у Шајкашкој на име благодарности цара за учешће српског народа у борби против мађарске војске. Овим средствима урађен је иконостас и окречена је целокупна унутрашњост храма. У овој првој фази обнове изведени су скромни радови, јер је износ који је добијен био знатно мањи у односу на причињену штету.

После десетак година од првобитне обнове, када је Црквена општина кањка обезбедила довољно средстава, уследило је улепшавање унутрашњости храма. Иконостас је резбарио Милош Девић из Бачке Паланке, а осликао га је Ђорђе Ракић, живописац из Нештина, 1863/1864. године, чији рад су и иконе на певницама, као и на Богородичином и архијерејском трону. Иконостас са три зоне и крстом на врху богато је украшен флоралним орнаментима, венцима лишћа, пупољцима цвећа и коринтским капителима у првој зони. Зидне слике на северном и јужном зиду, као и сцене на сводовима храма, радио је живописац Димитрије Петровић из Новог Сада, током 1886. године, чиме је и завршено потпуно уређење унутрашњости храма.

Током незапамћене олује, 16. јуна 1952. године, срушен је кров звоника и део торња, који је, том приликом, оштетио кровни покривач и део свода у храму. Велико невреме се десило и четири дана после тога, а том приликом, према сведочењу проте кањког Миливоја Вуковића, страдало је и осамдесет процената усева. Тако су се житељи Кања нашли у тешким животним и материјалним околностима, те је озбиљнија обнова оштећеног храма била немогућа. Тек после две године поправљен је торањ и постављен нови, али скромнији кровни део. За квалитетнију обнову храма није било средстава будући да су тадашње државне власти, спровођењем аграрне реформе, од Црквене општине кањке одузеле земљу.

Половином 1960. године, а сто десет година од прве обнове, почела је велика обнова унутрашњости храма. Том приликом очишћени су иконостас и фреске на зидовима и своду, док су у осталим деловима храма урађени нови зидни декоративни елементи. Рестаураторско-молерске радове је извео Васа Ујфалуши из Ђурђева. Неки делови храма урађени су истим декоративним елементима, док су неки обогаћени и урађени знатно другачије у односу на претходну декорацију. Током поменуте године обновљен је и кровни покривач на храму.

Реконструкција торња и његово малтерисање поново је рађено 1966. године, као привремено решење које је трајало све до 23. јуна 1986. године, када је блажене успомене епископ бачки Никанор осветио обновљени звоник и новоподигнути крст на њему.

Године 2016. је отпочела нова и детаљна обнова Светониколајевског храма у Кању. Најпре су изведени нови молерски радови на спољашњости храма. Том приликом је ранија, бела боја замењена нијансама жуте боје, које су истакле монументалне делове храма и учиниле да он изгледа још импозантније. Урађена је и заштита темељâ храма од атмосферске влаге, нова прилазна стаза са малим платоом, као и стаза око храма. Потом је 2018. године спроведена нова струјна инсталација, а после тога се приступило и најзахтевнијем послу – конзерваторско-рестаураторским радовима на зидним фрескама и зидној декорацији, који су рађени и вођени од стране Покрајинског завода за заштиту споменикâ културе из Петроварадина, као и конзерватора Горана Болића из Суботице. Паралелно са сликарско-конзерваторским радовима замењени су и сви прозори на храму, постављени су нови челични рамови исте форме као и ранији прозори, а уграђена су и нова декоративна венецијанска стакла у боји блажих тонова, примеренијих унутрашњости храма.

Обнова и завршетак конзерваторско-рестаураторских радова дочекана је, на понос свештенства и верног народа у Кању, 2020. године – на сто седамдесету годишњицу од прве обнове храма.

Стеван Јурић: ТРИДЕСЕТ ПЕТ ГОДИНА ОД УПОКОЈЕЊА ЕПИСКОПА БАЧКОГ НИКАНОРА (ИЛИЧИЋА)

„Сећајте се својих старешина, који вам проповедаше реч Божју; гледајући на свршетак њихова живота, угледајте се на веру њихову" (Јевр. 13, 7).

На Митровданске задушнице, 6. новембра 2021. године, навршило се тридесет пет година од блаженог уснућа епископа бачког Никанора (Иличића). Епископ Никанор, у свету Недељко, рођен је 6. новембра 1906. године у Новом Бечеју, у скромној ратарској породици, од родитељâ Недељка и

Јерођакон Никанор (Иличић) 1935. године

Софије. Жеља његових родитеља је била да им син, њихово једино преживело дете, постане свештеник. После завршене основне школе у родном месту и гимназије у Великом Бечкереку, богословско образовање започиње у Карловачкој богословији, а завршава 1930. године на Богословском факултету у Београду. Родитељску бригу о њему водио је племенити епископ темишварски др Георгије Летић, који је младог Недељка морално и материјално помагао. Епископ Георгије га је током летњих распуста слао у фрушкогорске манастире да усавршава знање црквеног појања. Боравак у манастиру Гргетегу је код младог Недељка пробудио жељу да постане монах. Замонашен је на Ђурђиц, 16. новембра 1930. године, и прибројан братству манастира Светог Ђурђа у Темишварској епархији. На Аранђеловдан исте године, руком епископа Георгија је рукоположен у чин јерођакона. По потреби Цркве, одмах по рукоположењу је постављен за ђакона при Светоуспенском храму у Великом Бечкереку и за суплента у тамошњој гимназији. На тој служби остаће све до 1947. године, када је на првом послератном заседању Светог Архијерејског Сабора изабран за епископа горњокарловачког. У чин јеромонаха је рукоположен 24. маја 1947. године, а хиротонисан је за епископа 3. јуна исте године од патријарха српског Гаврила и епископâ злетовско-струмичког Викентија и шумадијског Валеријана.

Током три године проведене на катедри горњокарловачких епископа, владика Никанор је био и администратор Далматинске епархије. Наиме, после рата, далматинском епископу није био дозвољен повратак у нову државу. Свети Архијерејски Сабор га 1951. године поставља за епископа сремског. У Епархији сремској се трудио да обнови цркве и манастире порушене у рату. По упокојењу епископа бачког Иринеја (Ћирића) 1955. године, одлуком Светог Архијерејског Сабора, епископ Никанор прелази у Бачку епархију.

Епископ Никанор је управљао Епархијом бачком тридесет једну годину. Трудио се да устроји црквени и богослужбени живот у местима која су насељена православним становништвом у послератној колонизацији. Водио

Поводи

Епископ бачки Никанор са свештенством у манастиру Ковиљу 1975. године

је бригу о обнављању и одржавању храмова и манастирâ упркос тешким материјалним приликама у којима се Црква нашла пошто јој је одузета имовина стицана вековима. Поред свих недаћа и тешкоћа са којима је Црква била суочена у то време, епископ Никанор је стизао да редовно врши канонске посете, поучава и храбри верни народ, подстиче свештенство да редовно богослужи и проповеда. Сâм је много пазио на лепоту богослужења, правилно појање и уредну администрацију, а то је захтевао и од свештенства.

Последњих година живота је често боловао. Преставио се у Господу 6. новембра 1986. године у болници у Сремској Каменици, окружен својим свештенством, пошто се претходно исповедио и причестио. Проживео је педесет шест година у монашком чину и непуних четрдесет година у епископској служби. Сахрањен је у крипти новосадског Саборног храма на Митровдан, 8. новембра 1986. године.

Нека милостиви Господ упокоји душу овог великог архијереја Цркве Христове у рајском насељу, нека му опрости сва сагрешења вољна и невољна и нека га уврсти у ред житељâ небеских станишта у Царству Своме!

Бог нека му душу прости и вечан му спомен!

Епископ бачки др Иринеј одликован *Крстом Вожда Ђорђа Стратимировића*

Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј одликован је, у среду, 20. октобра 2021. године, у Владичанском двору у Новом Саду, *Крстом Вожда Ђорђа Стратимировића.*

Високо одликовање Преосвећеном владици Иринеју за самопрегорно служење Богу и Српској Православној Цркви и њеном народу широм српских земаља и расејања, као и за пожртвовано истрајавање на вредностима светосавске духовности и идејама свесрпског јединства, а особито у знак признања за показану верност и значајан допринос на делу сведочења вредности и очувања традиција Српске Војводине, уручио је, у име породице Пл. Стратимировића, као и у име Центра за развој Шајкашке и Организационог одбора за повратак посмртних остатака вожда Ђорђа Стратимировића, професор Иван Стратимировић. Ово признање је успостављено поводом свечаности преноса и сахране посмртних остатака вожда Ђорђа Стратимировића у порти манастира Ваведења Пресвете Богородице у Сремским Карловцима.

Захваљујући на високом одликовању, Епископ бачки др Иринеј је, поред осталог, истакао: „Сва признања која ми једни другима одајемо су нешто чиме се ми припремамо за вечни живот; припремамо се за оно *признање* које једино заслужује нашу потпуну радост и захвалност. То је да нас Бог препозна и призна као Своје у Христу, Духом Светим. То је смисао нашег живота. Личности и подвизи, као што је личност и подвиг вожда Ђорђа Стратимировића, јесу лекција и поука које никада не застаревају. Он је био војник, официр, јунак, војсковођа, али је на свом пољу ишао и борио се до краја. Зато је он један од оних без којих никада не би било Српске Војводине нити наше народне и црквене слободе. Ми можемо увек имати једни од других надахнуће и подстицај. Наша визија је увек она коју је наш народни песнички геније овековечио у идеји *Косовског Завета*, који се своди на *Светосавски Завет*, а *Светосавски Завет* није друго до Нови Завет Господа Исуса Христа у практичној историјској примени и искуству нашег народа као једног од хришћанских народа. То је оно што песник каже: да је само *Царство небеско вечно и довека, а земаљско за малена*. На нама је да сви радимо на томе да се та свест што брже и што више враћа у наш народ."

Професор Иван Стратимировић је, у име породице, изразио захвалност Епископу бачком др Иринеју, рекавши: „Ваше Високопреосвештенство, желим да захвалим Вама, Вашим сарадницима и Српској Православној Цркви што у овим тешким и смутним временима мудрошћу водите правим путем овај народ тамо куда треба да идемо."

Епископ бачки др Иринеј са члановима Одбора за повратак посмртних остатака вожда Ђорђа Стратимировића

Свечаном чину у Владичанском двору присуствовали су: Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин, г. Стефан Стратимировић, г. Данијел Кулачин, председник Центра за развој Шајкашке, г. Александар Ђурђев, председник Организационог одбора за повратак посмртних остатака вожда Ђорђа Стратимировића у отаџбину, и г. Горан Миленковић, члан поменутог одбора.

Актуелности

Филм *Божији човек* приказан у Новом Саду

У понедељак, 25. октобра 2021. године, у дворани биоскопа *Arena Cineplex* у Новом Саду, приказан је филм *Божији човек*. Приказивању филма су присуствовали Преосвећена господа епископи бачки Иринеј, осечкопољски и барањски Херувим и мохачки Дамаскин, свештенство и монаштво Епархије бачке и многобројни народ.

Филм *Божији човек*, редитељке Јелене Поповић, посвећен животу светог Нектарија Егинског, премијерно је приказан 14. октобра 2021. године у *Комбанк* дворани у Београду. Премијери су присуствовали Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије, Преосвећена господа епископи ваљевски Исихије и топлички Јеротеј, свештенство, као и многобројни народ.

Тим поводом, присутнима се обратила Јелена Поповић, редитељка филма. „Желим да кажем да је мој животни пут био на неки начин специфичан. Ја сам рођена у Београду и одрасла сам у Београду. Живела сам у Америци двадесет година, осамнаест година у Лос Анђелесу. Дошла сам у Србију са породицом 2015. године због неких породичних ствари. Дошла сам са осмехом на лицу, са олакшањем у грудима, у нади да ми се душа одмори од *града анђелâ*. Нажалост, није било тако. Једна велика мука ме је снашла и отерала да се дотетурам до Грчке у јуну 2016. године. У тој, за мене пакленој, агонији, као и много пута пре тога, ја сам се окренула свом једином и најбољем пријатељу – Господу Исусу Христу. И окренула сам се само да ми помогне да останем достојанствена, да се бол мој не покаже на мом лицу, да моји такозвани ближњи не виде да ми је тешко, да сачувам мир у души, веру непостидну, љубав нелицемерну. Ми сви знамо да Запад може да оштети оно што је најважније у човеку, а то је његова душа. Моја вера у Бога и Христова Црква су сачували мој идентитет и моју душу. Ја сам захвална Господу за то, јер јако добро знам да је вера у Њега поклон од Њега. У Грчкој, у тој муци и мом кошмару, заиста се чудновато отворио пут

да започнем снимање филма о светом Нектарију Егинском. То је филм чија је тематика заиста уграви рана у мом срцу и мојој души. Ја сам имала срећу да радим са веома талентованим људима, талентованим глумцима; са директором фотографије који је мене веома добро разумео и оно што сам намеравала да изнесем са овом причом; и са свим другим, добрим, дивним људима који су из срца приступили овом пројекту и који су имали поверења у мене. Ја сам им бескрајно захвална. Желим посебно да се захвалим старцу Јефрему, игуману манастира Ватопеда са Свете Горе, који не само да је веровао у овај пројекат већ се борио и жртвовао за њега, да нађе средства да се овај филм направи. Без њега и монахâ из Ватопеда са Свете Горе овај филм не би био могућ. *Божији човек* је имао доста препрекâ баш зато што је филм о истинској вери. Али баш та чиста, истинска вера нашег драгог светог Нектарија Егинског нам је итекако потребна, поготову данас, у ова времена лудила, страха, патње, бола. И само са таквом вером човек може да се суочи са страшним мукама и болом који живот свима доноси. Само са таквом вером, упркос свему, човек може да одабере пут праштања и љубави и да сачува оно што је најважније, а то је – своју душу", навела је у свом обраћању редитељка Јелена Поповић.

Света архијерејска Литургија у Сомбору

Његово Преосвештенство Епископ мохачки господин Дамаскин служио је у недељу,

Епископ мохачки г. Дамаскин са свештенством и верним народом у храму Светог великомученика Георгија у Сомбору

25. октобра / 7. новембра 2021. године, свету архијерејску Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Сомбору. Преосвећеном епископу Дамаскину су саслуживали свештеници и ђакони Епархије бачке.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала о васкрсавању из мртвих сина удовице из Наина, Преосвећени владика Дамаскин је протумачио поменути јеванђелски догађај и истакао: „Овај јеванђелски догађај треба и нас, овде сабране у овом предивном храму посвећеном светом Георгију, да подстакне да и ми размишљамо на тај начин и да имамо веру у вечни живот. Јер, по томе се и зовемо хришћани, зато што верујемо у Христа, верујемо у Његово Васкрсење, које је залог свеопштег васкрсења. Зато ми хришћани нисмо људи који немају наде. Ми не плачемо за нашим ближњима као они који немају наде. Ми, сабрани овде, у овом светом храму, морамо да се молимо Богу, као што су се молили и свети апостоли, да нам Бог дометне вере. Нама људима никада није довољно вере и често у своме животу и падамо и устајемо. Међутим, није страшно то што падамо него је страшно ако после пада не желимо да устанемо. Бог нам је у светој Цркви Својој дао све оно што је неопходно за наше спасење, па и свету Тајну покајања, која је лек преумљења, лек новог, другачијег живота, живота по Христу. На тај начин Господ нам даје могућност да се после свете Тајне крштења поново покајемо и обновимо ту благодат Божју, коју смо добили на светом крштењу."

У току свете Литургије, Преосвећени епископ Дамаскин је рукоположио у чин ђакона Александра Шарчанског, катихету из Сомбора.

Прослава празника Светог великомученика Димитрија у Саборном храму у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки господин др Иринеј началствовао је на празник Светог великомученика Димитрија, у понедељак, 26. октобра / 8. новембра 2021. године, на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду, уз саслужење Његовог Преосвештенства Епископа мохачког г. Дамаскина, свештенства и ђаконства Епархије бачке.

На малом входу, Епископ бачки Иринеј је у чин протопрезвитера произвео протонамесника Ђорђа Стојисављевића, војног свештеника.

Епископ бачки др Иринеј са новорукоположеним свештеником Александром Шарчанским

Актуелности

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Иринеј је поучио сабрани народ о значају личности светог великомученика Димитрија, о смислу страдања хришћана и нагласио: „Они који су у војсци да би бранили правду, да би бранили своје ближње, да би бранили невине и притом свој живот излажу свакој опасности, не жале га – о чему у целој нашој историји и историји многих народа налазимо многе примере, све до наших дана – ти људи тиме сведоче своју љубав према Господу Христу; сведоче спремност да се жртвују за правду, пре свега за правду Божју, а онда и људску. Зато је реч *сведок* почела да добија значење *мученик*, онај који сведочи својим страдањем, својом спремношћу да жртвује себе за друге, за ближње. Тако су и ови велики људи, као свети Димитрије, свети Георгије и други, били сведоци љубави Христове и своје љубави према Христу, у своме времену. И зато су прослављени од Бога."

У току свете Литургије, Епископ бачки Иринеј је у презвитерски чин рукоположио ђакона Александра Шарчанског.

Прослава Ђурђица – славе Града Новог Сада

Његова Светост Патријарх српски господин Порфирије служио је, 3/16. новембра 2021. године, на празник Обновљења храма светог великомученика Георгија, свету архијерејску Литургију у новосадском Саборном храму, поводом славе Града Новог Сада.

Светејшем Патријарху српском су саслуживали Преосвећена господа епископи: бачки Иринеј, зворничко-тузлански Фотије, крушевачки Давид, осечкопољски и барањски Херувим, ваљевски Исихије, топлички Јеротеј и мохачки Дамаскин, као и свештеници и ђакони из више епархија Српске Православне Цркве.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Његова Светост Патријарх српски господин Порфирије је, између осталог, истакао: „Нови Сад заиста јесте Српска Атина у сваком смислу те речи. То је и хришћански православни град, то је град светог Георгија, чији помен данас славимо. Сви знамо ко је био свети Георгије. Знамо да је Христос био Алфа и Омега, почетак и крај, смисао и садржај његовог живота. Заузимао је веома високу позицију у војсци цара Диоклецијана, римског императора, који је, као и многи други, ненавидео Христа, прогонио Цркву Његову и проливао невину хришћанску крв. Свети Георгије, као и сви војници, био је задужен да гони хришћане, али будући да је од своје најраније младости смисао живота пронашао управо у Христу, наравно да није пристао да гони хришћане. Када је свети Георгије страдао, био је испуњен кротошћу, миром и смирењем. Такви су били и многобројни мученици у хришћанској историји. Хришћанска вера, православна вера, јесте вера мученикâ. Мучeништво је опредељење и утемељење наше на Христу, опредељење за Њега, и зато је то сведочење."

После заамвоне молитве, Патријарх српски господин Порфирије је извршио чин благосиљања славских дарова припремљених у славу Божју, а у част светог великомученика Георгија.

По завршетку свете Литургије, Светејши Патријарх српски је уручио орден Светог Саве другог степена велечасном Јакобу Пфајферу, римокатоличком жупнику из Оџака, у знак захвалности на досадашњој успешној сарадњи и братском односу према Српској Православној Цркви и српском народу; професору др Весни Туркулов, председнику Управног одбора Универзитетског клиничког центра Војводине, у знак признања за оданост Цркви, делатну љубав према ближњима, показану кроз вишегодишњи плодоносан рад, а посебно кроз велики допринос у несебичној, храброј и надахњујућој борби против епидемије вируса Covid 19; господину Зорану Вапи, некадашњем директору Покрајинског завода за заштиту споменика културе у Новом Саду, у знак признања за велики допринос унапређењу културе и традиције нашег народа уопште. Орден Светог Саве додељен је и Покрајинском заводу за заштиту споменика културе у Новом Саду, поводом јубилеја – седамдесетогодишњице оснивања – и у знак признања и допринос унапређењу културе

Патријарх српски г. Порфирије са епископима на Литургији у Саборном храму у Новом Саду

и традиције нашег народа уопште, а орден је примио господин Синиша Зековић. Све ордене именованима је доделио Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, на предлог Његовог Преосвештенства Епископа бачког господина др Иринеја.

Светој Литургији у Саборном храму су присуствовали: г. Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, г. Мирослав Илић, помоћник покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, професор др Драган Станић, председник Матице српске, др Радивоје Стојковић, директор Гимназије „Јован Јовановић Змај", г. Никола Перваз, председник Црквене општине новосадске, и многи други представници јавног и културног живота Новог Сада.

После свете Литургије, у свечаној дворани Градске куће у Новом Саду, Патријарх српски г. Порфирије освештао је славске дарове. Честитајући сабранима славу Града Новог Сада, Његова Светост Патријарх је казао: „Нека би Бог дао да буде срећна и благословена данашња слава и да се трудимо да вредности које су уткане у Град Нови Сад – а то су вредности којима је свети Георгије живео – буду оно што стоји стално пред нашим очима, што нас води, што нас руководи, а то је да никада и ни на који начин Бог не дозволи да напустимо оно што је истинито, оно што је правда и праведно, маколико то коштало у датом тренутку."

Одговарајући на честитку Његове Светости, г. Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, захвалио је Светејшем Патријарху на посети и истакао: „Велика нам је част што је, уз благослов и подршку Преосвећеног владике Иринеја, са нама наш Патријарх. Нисмо могли лепше да замислимо обележавање славе Града и неизмерно вам хвала, Ваша Светости и, наравно, свим нашим епископима из свих крајева, широм Србије, али и не само Србије него где год живи наш српски народ."

Овогодишња кума славе била је професор др Весна Туркулов.

Слава Светоархангелског манастира у Ковиљу

У недељу, 8/21. новембра 2021. године, када наша света Црква молитвено прославља празник Сабора светог архангела Михаила и осталих небеских сила бестелесних, прослављена је слава Светоархангелске обитељи у манастиру у Ковиљу. Поводом манастирске славе, Његово Преосвештенство епископ мохачки г. Дамаскин служио је свету архијерејску Литургију, уз саслужење братства Светоархангелског манастира, као и свештенства и ђаконства Епархије бачке.

Актуелности

Епископ мохачки г. Дамаскин благосиља славске дарове у храму Светоархангелског манастира у Ковиљу

По прочитаним јеванђелским одељцима, Преосвећени владика Дамаскин је у својој беседи истакао значај прихватања воље Божје и примене врлинâ које имају свети анђели и архангели, а међу којима су: послушност, захвалност, служење и истрајност у добру и у смирењу. „На овај празник свети архангел Михаило, војсковођа војске небеске, врши смотру над нама хришћанима, јер ми смо његова земаљска војска. Ми треба да имамо такве врлине какве имају свети анђели. Ми треба да имамо истрајност у врлини као што анђели имају истрајност у добру и смирењу. Анђели не служе само Богу него им је Господ дао да служе и нама људима и нашем спасењу”, поручио је владика Дамаскин.

По заамвоној молитви извршен је чин освећења славских дарова. Потом је Епископ мохачки честитао братству манастирску славу, а свима присутнима је пожелео благословен празник.

Епископ бачки др Иринеј добитник *Повеље са златном плакетом* за вишегодишњи допринос у афирмацији духовне повезаности, очувању и јачању српско-грчких пријатељских односа

На свечаној академији, која је уприличена у оквиру манифестације „Дани грчке културе”, у суботу, 20. новембра 2021. године, у Културном центру Новог Сада, Фондација грчке националне мањине доделила је Његовом Преосвештенству Епископу бачком господину др Иринеју признање за животно дело – *Повељу са златном плакетом* за вишегодишњи допринос у афирмацији духовне повезаности, очувању и јачању српско-грчких пријатељских односа. У име Епископа бачког заслужно признање је примио протојерej Владан Симић, секретар Епархије бачке.

На свечаној академији организованој поводом двестогодишњице од почетка борбе за независност грчког народа, Фондација грчке националне мањине је доделила признања и осталим заслужним појединцима и установама у области афирмације хеленизма и неговања српско-грчких пријатељских односа.

ΦΟΝΔΑΣΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΣΕΡΒΙΑ
ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΣΕΡΒΙΑ
ΔΟΔΕΙΛΥΣΕ ΝΑΓΡΑΔΥ ΖΑ ΖΙΒΟΤΝΟ ΔΕΛΟ
ΑΠΟΝΕΜΕΙ ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΕΡΓΟΥ
ΠΟΒΕΛΥ
СА ЗЛАТНОМ ПЛАКЕТОМ
Τιμητικό Έπαινο με ΧΡΥΣΗ πλακέτα
Његовом Преосвештенству, Епископу новосадском и бачком, сомборском и сегединском
Др ИРИНЕЈУ БУЛОВИЋУ
στον Επίσκοπο Νόβι Σαντ, Μπάτσκας, Σόμπορ και Σεγκεντίν
Δρ. Ειρηναίο Μπούλοβιτς
за вишегодишњи допринос у афирмацији духовне повезаности, очувању и јачању српско-грчких пријатељских веза
για την πολυετή συνεισφορά του στην ενίσχυση των πνευματικών δεσμών, στη διατήρηση και στην ενδυνάμωση των ελληνοσερβικών φιλικών σχέσεων
Датум - Ημερομηνία
15.11.2020
Нови Сад - Νόβι Σαντ
председник Фондације ГНМС
ο Πρόεδρος του ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ
Петар Родифлис Лаћ
Πέταρ Ροδιφτσής/Νατς

Повеља са златном плакетом додељена Епископу бачком др Иринеју

У уметничком делу програма наступили су: Дечји хор Друштва српско-грчког пријатељства „Ирида” из Сремске Митровице, Културно-уметничко друштво „Јоргакис Олимбиос” из Београда и музиколог Милена Лазић Благојевић. Благословом Епископа бачког др Иринеја, у знак благодарности на признању, две духовне композиције на грчком је-

зику извели су ђакони Милован Крстић, Иван Васиљевић и Бранко Бандобрански.

Свечана манифестација употпуњена је изложбом „Хероји и хероине грчке револуције 1821". Аутор изложбе је г. Петар Родифцис-Нађ, председник Националног савета грчке националне мањине у Србији.

Свечаности су присуствовали г. Горан Каурић, заменик покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, и г. Милош Урошевић, помоћник покрајинског секретара за образовање, управу и прописе, националне мањине и националне заједнице.

Манифестација „Дани грчке културе" одржана је у организацији Националног савета грчке националне мањине и Фондације грчке националне мањине у Србији.

Слава Световаведењске обитељи манастира Бођани

Његово Преосвештенство Епископ топлички г. Јеротеј, викар Његове Светости Патријарха српског, началствовао је на светој архијерејској Литургији на празник Ваведења Пресвете Богородице, 21. новембра / 4. децембра 2021. године, у Световаведењском манастиру у Бођанима. Преосвећеном владици Јеротеју саслуживао је Преосвећени Епископ мохачки г. Дамаскин, викар Епископа бачког, као и свештеномонаси, свештеници и ђакони Епархије бачке.

Беседећи по прочитаном јеванђелском одељку, владика Јеротеј је поучио присутне о значају и смислу празновања Ваведења Пресвете Богородице:

„Наша хришћанска вера је радосна вера. Ми хришћани не сматрамо да је смрт крај овога живота већ верујемо у живот вечни, верујемо у Васкрсење Христово, верујемо да је смрт само двери, само врата кроз која пролазимо у живот вечни. Стога је наша вера радосна и ми увек треба тога да се подсећамо. И током Божићног поста се на то подсећамо, припремајући се за један од највећих хришћанских празника – Божић. На тај дан родио се Господ и Спаситељ наш Исус Христос, Син Божји, другог Лице Свете Тројице, Који је са неба сишао и оваплотио се управо од Пресвете Дјеве Марије, чији празник данас славимо, и дошао у овај свет да би спасао нас људе од смрти и од греха. Зато треба да се радујемо, угледајући се на Пресвету Богородицу која нам је показала пут којим треба да идемо како би се и у нама духовно, благодаћу Божјом, оваплотио Господ Исус Христос. Божићни пост је најбоље време за то и стога ми, подражавајући Пресвету Богородицу по својим снагама, треба да посвећујемо један део свог времена молитви, читању Светога Писма, читању духовних књига, а да се кроз пост – слабећи тело, а јачајући духовно – припремамо за овај велики празник који нам долази", казао је Епископ топлички.

Епископи Јеротеј и Дамаскин благосиљају славске дарове у манастиру Бођанима

После заамвоне молитве извршено је освећење славских дарова, после чега је Епископ топлички г. Јеротеј честитао славу братству Световаведењске обитељи, а свима присутнима је пожелео благословен празник и пренео им благослов и молитвене жеље Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија и Његовог Преосвештенства Епископа бачког г. Иринеја.

Упокој, Господе

ПРОТОЈЕРЕЈ ДЕЈАН СТАНОЈЕВ (1969 – 2021)

У петак, 22. октобра 2021. године, у раним јутарњим часовима, уснуо је у Господу протојерej Дејан Станојев, архијерејски намесник бечејски.

Прота Дејан је рођен 27. марта 1969. године у Опову (Банат), где је завршио основну школу, а потом је школовање наставио у Карловачкој богословији, коју је завршио 1989. године. После дипломирања на Богословском факултету Српске Православне Цркве у Београду, апсолвирао је на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Последњих година је студирао и на Правном факултету у Београду.

У чин ђакона, а потом у чин презвитера, рукоположио га је тадашњи епископ банатски Хризостом (Столић). Службовао је као парох у Вршцу, Панчеву и Опову. Благословом Његовог Преосвештенства Епископа бачког г. Иринеја, 2007. године примљен је у свезу клира Епархије бачке. Исте године је постављен за пароха при храму Светог великомученика Георгија у Бечеју, а потом и за архијерејског намесника бечејског. Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј одликовао га је чином протонамесника о прослави Патрона Епархије бачке, 19. септембра 2009. године, у Апатину, а у чин протојереја произвео га је на исти празник, 19. септембра 2015. године, у Бачкој Паланци. Скупштина општине Бечеј одликовала га је 2018. године *Првоавгустовском наградом*, за развој и неговање толеранције и мултиетничности. У браку са супругом Татјаном имао је кћери Ану и Анастасију.

Заупокојну Литургију поводом упокојења протојереја Дејана Станојева служио је у суботу, 23. октобра 2021. године, Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин у храму Светог великомученика Георгија у Бечеју, уз саслужење свештенства из више епархија Српске Православне Цркве. После заупокојне Литургије, чин опела је служио Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј, уз саслужење Преосвећеног владике Дамаскина и свештенства из више епархија наше помесне Цркве.

Блаженопочивши протојерej Дејан Станојев

Беседећи после опела, Преосвећени владика Иринеј је истакао марљивост и пожртвованост блаженопочившег проте Дејана и изразио наду да ће Господ његову душу присајединити праведницима. „Сваки наш људски растанак, поготову са блискима, милима и драгима, уме да буде итекако болан, макар био и растанак на неколико недеља или неколико месеци, поготову на неколико година. Овакав растанак је још болнији за најближе покојникове. Имајући сазнање које нам наша света Црква богонадахнуто саопштава и дарује кроз све молитвене речи опела, ми, имајући то све у виду, осећамо у исто време и неку неугасиву, тиху радост од оне утехе коју нам пружа истина о томе да је Христос, Распети и Васкрсли, узласком на небо основао Цркву Своју, ниспослао јој Духа Светога и кроз Њу је увек присутан са нама, по Његовој речи: *Ево, Ја сам са вама у све дане, до свршетка века*. То све гледајући очима вере, слушајући

Упокој, Господе

ушима наде и прихватајући срцем љубави наше и благодарности наше, ми испраћамо проту Дејана, верујући да ће – као што се света Црква моли и као што је Господ обећао – Господ њега примити у Своје наручје и у наручје Својих светих, Авраама и осталих угодника Божјих; да ће га настанити у насељима праведникâ, да ће га уврстити међу те своје праведнике, изабранике и угоднике", истакао је Епископ бачки Иринеј у беседи после опела проти Дејану Станојеву.

Опелу су присуствовали и представници Римокатоличке Цркве у Бечеју, жупници Ласло Фудерер и Миклош Вилагош, као и часници Црквеноопштинског управног одбора у Бечеју. Светој заупокојној Литургији и опелу присуствовао је многобројни верни народ из Бечеја и околине, који је дошао да испрати новопрестављеног проту Дејана и да на тај начин изрази своју благодарност за све оно што је он чинио за њих на пољу спасења и утврђивања у духовном животу.

По завршеном опелу учињен је опход око Светођурђевског храма у Бечеју. Тело протe Дејана превезено је до православног гробља у Опову, где је одслужен мали помен, а потом је прота сахрањен у породичну гробницу.

Вечан ти спомен, достојни блаженства и вечног молитвеног сећања, брате и оче наш Дејане!

Као прилог извештају о упокојењу и сахрани проте Дејана Станојева, објављујемо коментар римокатоличког свештеника Миклоша Вилагоша, који је присуствовао заупокојној Литургији и опелу у Бечеју.

„Како је живот непредвидив... После 52 година на земљи, отац Дејан ушао је на славну славу вечне небеске литургије – православ есперес – парохијски отац са скоро четири сата службе – добро почаствован и поштован – два епископа, више него педесет свештеника, седам ђакона, породица и поклоници опростили су се данас...

Византијска традиција је веома лепа: Када су током церемоније „помена" сви духовници певали заједно у дубини, држећи у рукама свећу, за тренутак је заиста било као да се небо отворило и анђеоске војске су певале са њима...

И шта ми је заиста било дирљиво – јер овако нешто нисам видео на сахрани католичког свештеника – свештеници су плакали са сузама у очима..."

Упокој, Господе

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ПАЈА АЛТЕРОВ (1950 – 2021)

У недељу, 7. новембра 2021. године, у јутарњим часовима, уснуо је у Господу протојерej-ставрофор Паја Алтеров, умировљени парох силбашки.

Прота Паја је рођен 24. августа 1950. године у Кулпину, где је завршио основну школу, а потом је школовање наставио у Богословији „Света Три Јерарха" у манастиру Крки. У чин ђакона, а потом у чин презвитера, рукоположио га је блажене успомене епископ бачки Никанор. Као парохијски свештеник, служио је двадесет три године у Раткову и седамнаест година у Силбашу.

На празник Светог великомученика Димитрија, у понедељак, 8. новембра 2021. године, опело проти Паји служио је протојерej Далибор Купусовић, архијерејски намесник врбашки, уз саслужење свештенства Епархије бачке. У својој беседи прота Далибор је истакао: „Прота Паја је у својој младости – када то није било нимало популарно, а ни лако – одлучио да носи мантију и крст и да приводи верне Цркви. На том путу је наилазио на многе потешкоће, али је храбро носио своје бреме." Опелу је присуствовао и бискуп Словачке Евангеличке Цркве а. в. др Јарослав Јаворник.

По завршеном опелу извршен је опход око Световазнесенског храма у Кулпину. На православном гробљу у Кулпину служен је мали помен, после чега се бираним речима од

Блаженопочивши протојерej-ставрофор Паја Алтеров

проте опростио и презвитер Зоран Регодић, кулпински парох.

Вечан ти спомен, достојни блаженства и вечног молитвеног сећања, брате и оче наш Пајо!

КАЛЕНДАР АКТИВНОСТИ ЕПИСКОПА БАЧКОГ Г. ИРИНЕЈА
Јун – децембар 2021.

ЈУН	
4.	На позив Патријарха српског г. Порфирија, у Патријаршији српској учествовао у састанку са г. Мирославом Лајчаком и г. Метјуом Палмером.
7.	У Владичанском двору у Новом Саду примио новоизабраног Епископа ваљевског г. Исихија.
8.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа диселдорфског и немачког г. Григорија.
10.	Спасовдан; служио свету архијерејску Литургију у Световазнесенском храму у Чуругу и рукоположио ђакона Бранка Милосављева у чин јереја.
12.	У манастиру Светог Прохора Пчињског учествовао на Међународној научној конференцији под називом „Црква пред изазовима савременог света”.
13.	Поводом прославе 950-годишњице манастира Светог Прохора Пчињског, саслуживао на светој архијерејској Литургији у поменутом манастиру, на којој је началствовао Патријарх српски г. Порфирије.
18.	У Патријаршијском двору у Београду састао се са Патријархом српским г. Порфиријем.
20.	Педесетница; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
24.	У Београду гостовао у емисији „Док анђели спавају”.
27.	У храму Васкрсења Христовог у Ваљеву молитвено присуствовао светој архијерејској Литургији поводом устоличења Епископа ваљевског г. Исихија.
28.	Видовдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
30.	У Новом Саду присуствовао прослави славе Жандармерије, посебне јединице Министарства унутрашњих послова Републике Србије.
ЈУЛ	
1.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода; присуствовао додели ордена Светог Саве генералном директору Радио-телевизије Војводине др Миодрагу Копривици и Јавној медијској установи Радио-телевизија Војводине.
3.	Учествовао у раду скупа „Положај српскога језика у савременом друштву (изазови, проблеми, решења)” у организацији Матице српске и Одбора за стандардизацију српског језика.
4.	У Спомен-храму на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији поводом хиротоније Епископа топличког г. Јеротеја.
5.	У Владичанском двору у Новом Саду угостио Патријарха српског г. Порфирија, Епископа топличког г. Јеротеја, новоизабраног Епископа мохачког, архимандрита Дамаскина и госте из Грчке.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

6.	У Владичанском двору у Новом Саду примио породицу Крндија.
8.	У Патријаршијској резиденцији, на позив Патријарха српског, учествовао у радном састанку.
12.	Петровдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
13.	У Владичанском двору у Новом Саду примио свештеника Бранислава Ђурагића са породицом.
15.	У Владичанском двору у Новом Саду примио професора Зорана Мулића и г. Слободана Стојичевића.
16.	У Владичанском двору у Новом Саду примио свештеника Боришу Шањића.
20.	У Владичанском двору у Новом Саду примио г. Лазара Нешића.
АВГУСТ	
19.	Преображење Господње; саслуживао на светој архијерејској Литургији у цркви Светих апостола Петра и Павла у Добоју, на којој је началствовао Патријарх српски г. Порфирије.
23.	У Владичанском двору у Новом Саду примио свештенике Жељка Латиновића и Леа Малешевића.
24.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа нишког г. Арсенија и архимандрита Дамаскина Грабежа, новоизабраног Епископа мохачког.
26.	Учествовао на комеморацији и служио опело Зорану Вучевићу.
28.	Успење Пресвете Богородице; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
29.	У Саборном храму у Новом Саду крстио и миропомазао Ирину Крстић, ћерку Јована и Снежане Крстић.
СЕПТЕМБАР	
3.	У Владичанском двору у Новом Саду примио протојереја-ставрофора др Милоша Весина из Чикага.
5.	Свети Иринеј Лионски; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду.
12.	У Спомен-храму на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији поводом хиротоније Епископа хвостанског г. Јустина. У цркви Ружици на Калемегдану учествовао у чину венчања унуке блаженопочившег патријарха Иринеја.
14.	У Саборном храму у Новом Саду крстио и миропомазао Теодора, сина ипођакона др Милана и Јелене Бандобрански.
15.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа западноамеричког Максима. У Београду присуствовао прослави *Дана српског јединства, слободе и националне заставе*.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

16.	У Владичанском двору у Новом Саду примио професора др Милана Жуста. Учествовао у раду видео-конференције у организацији Синодске библијско–богословске комисије Руске Православне Цркве на тему „Светско Православље: првенство и саборност у светлости православног вероучења”.
17.	У Владичанском двору у Новом Саду примио архимандрита Јована Станојевића, изабраног Епископа хумског.
18.	У Саборном храму у Београду присуствовао наречењу архимандрита Дамаскина за Епископа мохачког.
19.	У Спомен-храму на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији поводом хиротоније Епископа мохачког г. Дамаскина. У Светосавском храму у Новом Саду молитвено присуствовао вечерњем богослужењу поводом прославе Патрона Епархије бачке.
20.	У Владичанском двору у Новом Саду примио архимандрита Василија Костића.
21.	Рођење Пресвете Богородице; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду и рукоположио ипођакона др Милана Бандобранског у чин ђакона.
23.	У згради Патријаршије српске учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода.
24.	У згради Патријаршије српске учествовао у раду седнице Комисије за верску наставу. У Владичанском двору у Новом Саду примио професора Драгана Симеуновића и присуствовао трибини „Бескрај иза маске”.
26.	Служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду, а потом у дворани Црквене општине новосадске угостио чланове Асоцијације пријатељâ Свете Земље из Словеније.
27.	Крстовдан; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду и рукоположио ђакона др Милана Бандобранског у чин јереја.
28.	У Патријаршијском двору у Београду примио изасланике Председника Републике Мађарске и том приликом одликован „Средњим крстом мађарског ордена за заслуге”.
30.	У Саборном храму у Новом Саду крстио и миропомазао Јована, сина ђакона Бранка Бандобранског.
ОКТОБАР	
2.	У Патријаршијској придворној капели у Београду узео молитвеног учешћа у светој Тајни крштења и миропомазања Вида и Ива, унукâ г. Милорада Вучелића. У Саборном храму у Београду присуствовао наречењу архимандрита Саве за Епископа марчанског.
3.	У Спомен-храму на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији поводом хиротоније Епископа марчанског г. Саве.
5.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Епископа будимског г. Лукијана.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

7.	Учествовао у раду седнице Светог Архијерејског Синода. Присуствовао додели ордена Светог Саве г. Милораду Вучелићу, главном и одговорном уреднику *Вечерњих новости*.
8.	У Владичанском двору у Новом Саду примио Митрополита црногорско– –приморског г. Јоаникија.
9.	У Саборном храму у Новом Саду крстио и миропомазао Софију, ћерку ђакона Мирослава Николића.
10.	У Спомен-храму на Врачару саслуживао на светој архијерејској Литургији поводом хиротоније Епископа хумског г. Јована.
15.	У Владичанском двору у Новом Саду примио протојереја др Зорана Ранковића, декана Православног Богословског факултета, презвитера др Србољуба Убипариповића и др Драгана Карана, професоре поменутог факултета.
20.	У Владичанском двору у Новом Саду примио чланове Центра за развој Шајкашке и чланове породице Стратимировић; том приликом одликован Крстом Вожда Ђорђа Стратимировића.
23.	У Светогеоргијевском храму у Бечеју служио опело блаженопочившем протојереју Дејану Станојеву, архијерејском намеснику бечејском.
24.	У дворани новосадског биоскопа „Арена" присуствовао пројекцији филма *Божији човек.*
27.	Преподобна мати Параскева; служио свету архијерејску Литургију у храму Светог апостола и јеванђелиста Марка у Кули; том приликом извршио чин освећења звона за параклис Рођења Пресвете Богородице.
31.	Свети апостол и јеванђелист Лука; служио свету архијерејску Литургију поводом храмовне славе у Бегечу; том приликом одликовао протојереја Драгољуба Клисарића правом ношења напрсног крста.
НОВЕМБАР	
4.	На Православном Богословском факултету у Београду учествовао на конференцији под називом „Двадесет година верске наставе у Републици Србији".
7.	У Спомен-храму на Врачару крстио и миропомазао Душана Одобашића.
8.	Свети великомученик Димитрије; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду. У току свете Литургије произвео протонамесника Ђорђа Стојисављевића, војног свештеника, у чин протојереја, и рукоположио ђакона Александра Шарчанског у чин јереја.
14.	Свети Козма и Дамјан; служио свету архијерејску Литургију у Световрачевском храму у Футогу поводом храмовне славе.
16.	Ђурђиц; саслуживао на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду, на којој је началствовао Његова Светост Патријарх српски господин Порфирије, поводом славе Града Новог Сада. Прва званична посета Патријарха српског г. Порфирија Епархији бачкој.
17.	Саслуживао на опелу Велимиру Бајатовићу у Равном Селу.

Календар активности Епископа бачког г. Иринеја

20.	У Патријаршијском двору у Београду учествовао на састанку Комисије за проучавање неканонских и незаконитих решења у епархијама Српске Православне Цркве у Сједињеним Америчким Државама.
ДЕЦЕМБАР	
6.	У Патријаршијском двору у Београду учествовао на састанку Комисије за проучавање неканонских и незаконитих решења у епархијама Српске Православне Цркве у Сједињеним Америчким Државама.
7 – 10.	У Патријаршијском двору у Београду учествовао у раду Комисије за проучавање неканонских и незаконитих решења у епархијама Српске Православне Цркве у Сједињеним Америчким Државама.
19.	Свети Никола; служио свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду. У Светониколајевском храму у Новом Саду крстио и миропомазао Николу, сина ђакона Александра Билића.
23.	У Владичанском двору у Новом Саду примио монаха Захарију из Световаведењског манастира у Бођанима и студента Андреја Поп Антоског из Прилепа.
30.	У Световазнесенском храму у Чуругу саслуживао на опелу блаженопочившој слушкињи Божјој Стаји, мајци Епископа зворничко-тузланског г. Фотија.
31.	Дао интервју за руску телевизијску продукцију „Спутњик”.

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА

СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

Путујте са благословом Цркве.

Информације можете добити путем телефона бр.: 064/12-93-616 и 021/526-068

На таласу Православља

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА
Епархија бачка
ИНФОРМАТИВНА СЛУЖБА

www.eparhijabacka.info; e-mail:epbackainfo@gmail.com

„Циљ наше Информативне службе је да буде у служби сведочења и ширења православне вере.”

Епископ бачки г. Иринеј

БЕСЕДА

РАДИ ТАВОР 95,1 MHz

90,7 MHz РАДИО Слово љубве

РАДИО „БЛАГОВЕСНИК" 95,7 Mhz

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ ХРАМА У МАНАСТИРУ ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Жиро рачун 250-2010001105760-64 (Еуробанка, Нови Сад)